

Lønn som fortjent? – kvinnelønn i historisk perspektiv

Berit Gullikstad
Inst. for tverrfaglige kulturstudier
NTNU

Lønn som kulturelt fenomen

- Alice Kessler Harris: A Woman's Wage (1990)
- Lønn som bærer av et kulturelt meningssystem og som uttrykk for en sosial kjønnsorden
- 'Kvinnelønn' gis til en som ikke er mann og derfor heller ikke er "fortjent"
- Eksemlene er hentet fra offentlig sektor/ helse- og omsorg ca. 1950-2000

Nytt statlig lønnsregulativ 1948

- Statens lønnskomite av 1946
- Innstillingen diskuterte prinsipper for plassering av stillingskategorier i offentlig sektor
- To sentrale prinsipper: lønn etter utdanning/formelle kvalifikasjoner og likelønn mellom menn og kvinner
- Innstillingen var også et resultat av en tautrekking med kjønnspolitisk innhold

Pleiepersonalet i helseinstitusjoner

- Innstillingen la til grunn at alle i pleiestillinger hadde 3 årig sykepleierutdanning
- Kjønn foran utdanning og lik lønn for likt arbeid - i noen situasjoner
- Kvinnelighet som kvalifikasjon - i noen år
- 1955 – nye retningslinjer
- Lønn etter utdanning i omsorgsinstitusjoner
- Lønn etter kjønn i behandlingssinstitusjoner

Differensiering innenfor et strengt regulativ

- Nye stillingskategorier – kjønn definerer lønn
- "Lønn som fortjent" – tett forbundet med risiko

Turnusarbeid vs. skiftarbeid

- 1936 – Arbeidervernloven definerte pleiearbeid i helseinstitusjoner som turnusarbeid
- Pleiearbeid – alltid tilgjengelig
- Et krav fra både bruker og arbeidsgiver
- "Alltid tilgjengelig" – en kjønned norm

Konklusjon

- Kjønn, som et skille mellom kvinnelighet og mannlighet, er bygd inn i arbeidslivets organisering og praksis
- Lønnsforskjeller henger sammen med den gjennomgående arbeidsdelingen etter kjønn
- Velferdsstaten er basert på kvinner som billig arbeidskraft

Les mer

Berit Gullikstads avhandling:

**Kvinnelig livsoppgave - mannlig lønnsarbeid?
Kjønn og arbeid under velferdsstatens
oppbygging ca. 1945-1970.**

Den kom i 2002, som nr. 36 i **Skriftserie fra
Historisk institutt**, Norges teknisk-
naturvitenskapelig universitet, Trondheim.

Den finnes i bibliotekssystemet og den kan kjøpes
fra instituttet.